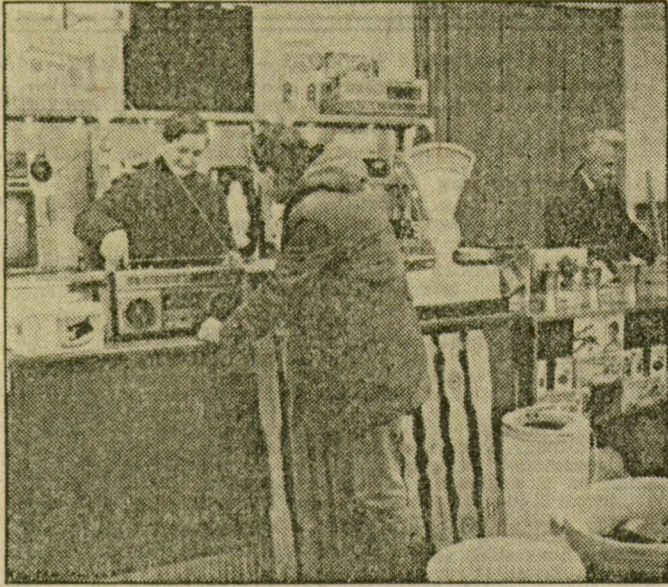

Kicsi, de hasznos

Somogyi Károlyné felvétele

Az alsóvárosi kis bolt néhány napja nyílt meg, híre máris messzire jutott. Valamikor régen sarki kocsmá volt itt, a Tompai kapunál, ám aki sörét térne most be, sok mindent találna itt helyette. Televíziótól ásó-kapáig, festéktől villanykörtéig és mosógépig, kapható itt minden, ami a házban vagy a kertben szükséges. Nagy hiányt pótol itt a Bordányi „Előre” Szakszövetkezet vas-műszaki boltja, ebben a városrészben nincs hasonló, s a vevők Hattyas- és Ságvártelpről, Szentmihálytelekről, Gyálarétről, és természetesen Alsóvárosról keresik föl. A 60 négyzetméteres üzlet hamarosan bővül majd egy udvari eladótérrel, ahol a vasárut és zártserelvényeket is tárolhatják. Felvételünk az új boltban készült

Vizsgálat építkezéseken

Az Építészeti Minőségellenőrző Intézet és 7 ellenőrző állomásának szakemberei összegezték a novemberben tartott célvizsgálatok tapasztalatait. Egy hónapon át azt vizsgálták a 10 millió forintnál „drágább” beruházásokon, összesen 70 építkezésen, hogy milyen a munkahelyi rend és a technológiai fegyver. Az építkezések téli átállításának idején ugyanis különösen fontos az anyagok és szerkezetek szállítási, tárolási és beépítési előírásainak teljesítése, mert a hanyagság, fegyelmezetlenség a hidegben még nagyobb kárral jár, mint nyáron. A 70 építkezés közül 37 helyen találtak kisebb-nagyobb hibákat, s összességében azt állapították meg, hogy a korábbihoz viszonyítva javult az építkezések rendje és fegyvere. A tárgyilagosságot megítéléshez azonban az is hozzátartozik, hogy a lakossági felvásárlások miatt a nagy építkezések most a szokásosnál kevesebb anyagot tárolnak, s ezt könnyebb is rendben tartani.

A vizsgálatok során talált hibák között különösen gyakori volt, hogy előbb készítették válaszfalakat, mint tetőszigetelést.

Néhány jó tanács

A karácsonyi és az újévi ünnepek közeledtével érezhetően erősödik a forgalom a postahivatalokban. Ezekben a napokban a levél-, a levelezőlap- és a képeslapforgalom a szokásos mennyiségnek csaknem háromszorosára nőtt, eléri a napi 4-5 milliót. Ezen belül 500 ezer küldeményt adnak fel külföldre, s majdnem ugyanennyi az onnan érkező levelek száma is. A postahivatalokban kezelt csomagok száma naponta megközelíti a 60 ezret, ami ugyan csak háromszorosa a szokásos mennyiségnek. A karácsony előtti két hétben a külföldre feladott, illetve az onnan érkező csomagok száma megkétszereződik, eléri a napi kétezeret.

A posta igyekszik zavartalanra tenni az ünnepi küldemények továbbítását: sűrűíti a levélgyűjtő és kézbesítő járatok számát. A fővárosban például a karácsony előtti héten naponta 40 kocsival több viszi házhöz a csomagokat, mint egyébként, s a szokásosnál több gépkocsival szállítják a küldeményeket a pályaudvarokra, illetve onnan a feldolgozó hivatalokba. Ebben az esetben 50 száza-

lékos szódijedvezményt kap a feladó. (A postának ez a szolgáltatása egyébként bármikor igénybe vehető, nemcsak az év végi ünnepek alkalmával.)

A posta igyekszik, hogy az ünnepi küldemények hiánytalanul és pontosan megérkezzenek a címzettekhez, ám kéri az ügyfelek segítségét is. A mostani csúcsgorgalomban a szokásosnál kell fordítani a címzésre és a megfelelő csomagolásra. Nagyon fontos, hogy azok, akik külföldre adnak levelet, az irányítószámok fenntartott négy téglalap közül az elsőbe csak egy „X”-et írjanak, s külön tüntessék fel a külföldi irányítószámot.

A totózők figyelmébe ajánlja a posta, hogy az 52. heti szelvényeket 23-án, azaz szerdán a levélszekrény üritéséig lehet a postáladába dobni, illetve a hivatal zárásáig lehet feladni. A jövő évi 1. heti totószelvényeket december 31-én, csütörtökön a hivatal nyitva tartásáig vagy a levélszekrény üritésének időpontjáig lehet postára adni. (MTI)

Cikkünk visszhangja

Még egyszer az egymillióról

Két szövetséget — a Szegedi Elektromos és a Híradástechnikai Kiszövetkezet — perlekedéséről írtunk néhány hete. Akkor szóvá tettük, hogy az öre ment szövetségek mára már talán több energiát, időt poscsékkoltak el igazuk keresésére, mint a per tárgyat jelentő egymillió forintos követelés. Erre az írásra levélben reagált Kevevári József, a szegedi ipari szövetségek párttitkára:

„Mélyszélesen egyetérték Rafai Gábornak a Délmagyarország 1987. november 25-i számában megjelent Egy millió — tanulságokkal! című cikkének záró gondolatával! Valóban, miközben a szövetségek bokszmeccset vívnak, amely profiok-lőzőket megszegyenítő módon immár harmadik esztendeje tart, olyan energiák vesznek kárba, amelyek

hasznos célokat is szolgálhatnának. Természetesen az ügy minden szereplője tud magyarázatot adni a mai helyzetre. Elfogadható azonban szerintem egyik sem. A vagyongosztást rendező közgyűlési határozat egy formailag és tartalmilag egyaránt hibás Kiszöv-javaslatra épült, s a legszomorúbb talán az, hogy a vita rendezése ilyen hosszú idő alatt sem sikerült az érintett szövetségeknek, az államigazgatási szerveknek, az eljárási bíróságoknak és a pénzügyi hatóságoknak, de a közvetíteni próbáló párt-szerveknek sem.

Végezetül helyre kell igazítanom Misik Rezsőnek, az elektromos szövetséget elnökének Pásztí Bélával kapcsolatos kijelentését: Pásztí Béla nem „járta ki” a részleg kiválását, s önálló kiszövetkezetté alakulását. Ő ebben az időben az anya-

szövetkezet elnöki tisztiségéből távozott. Először a Székházban dolgozott, mint gazdasági igazgatóhelyettes, majd 1985 novemberétől a városi tanács felkérésére államigazgatási megbízóként a Széria Kiszövetkezetnél folyó rendteremtésben vett részt. Csak 1986. március 12-től — a tagság kérésére — lett a Híradástechnikai Kiszövetkezet elnöke.”

Eddig a levél. S ha az írás kiigazításával egyet is értünk, aligha hisszük, hogy célravezető lenne az ügyet tovább gombolyítani. Hiszen tudomásunk szerint a perlekedés a mai napig sem zárult le. A vélt, vagy valós sérelmek, sebek ismételt felszaggatása helyett ideje lenne véget vetni a torzalkodásnak. Ezt kellene igazán akarnia mindkét szövetségetnek — függetlenül attól, hogy kinek-kinek merre vezettek az útjai.

Jutunk előbbre?

Mi tagadás, egyre többen aggódnak. Az életkörülmények nehezedeése, az anyagi gyarapodás megtorpanása, a rosszabbodás esélye szüli a bizonytalanság érzését, az aggodalmat, némelyekben még a félelmet is. A szorongás erősíti a kapaszkodást a már megszerzett javakba — akinek van, illetve fokozza a reménytelenség érzését azoknál, akiknek nincs mibe kapaszkodni. Sokszorozzák a bizonytalanság érzését a gyakori változások (szabályozók, árak, termelési-megélhetési feltételek terén egyaránt), szeretnénk nekik gátat vetni hosszabb távon. Csakhogy most még szinte beláthatatlan (főleg az egyén számára) a hosszabb táv — ezért hát rövidebb távokra tervezgetünk, csak biztonságosabbnak vélt előnyökért hajtunk: *materializálódott előnyökért és értékekért*. Amik mostanra kétféleképpen is középpontba kerültek, s meghatározóvá váltak. Mert társadalmunk irányító ideológiája egyelőre gazdasági mutatókban méri a haladást, az anyagi értéketemtő méltányolja; s mert az egyes emberek is anyagi értékekben mérnek (már az emberiséket is). Fokozódó érzelési és értekelesi torzulások közepette hajtunk, harcolunk az anyagi előrejutásért.

De vajon kik tudnak a recesszió közepette is előbbre jutni, hétköznapian szölvő, fölemelkedni? Közvélemény-kutatások azt mutatják, hogy azokat tekintik az emberek többsége *felemelkedőknek*, akik *anyagilag jutnak előbbre*. Becslések szerint népességünknek 60-80 százaléka véli úgy — s ez a tábor még egyre gyarapodik —, hogy társadalmi státuszban emelkedni anyagi előnyök révén lehet. Merthogy az anyagi előnyök átválthatók más társadalmi előnyökre; illetve nem létük hátrányokat okoz. E vélekedés mármár azt erősíteti, hogy „pénzért minden megvásárolható”, sőt átörökíthető.

Ilyen „egyszerű” lenne mostanság miféleképpen a társadalmi mobilitás determináltsága? Ha a mobilitást csak anyagi fel-emelkedésnek fogjuk fel egy generáció számára, s nem vesszük tekintetbe, hogy ebbe a fogalomkörbe beletartozik még sok más is, lehet így „egyszerűsíteni”. Csakhogy félrevezetjük vele magunkat. Mert nem lehet, nem szabad a szülőkhöz viszonyított helyváltoztatás esélyét, a relatív elmozdulást, vagyis a mobilitást csak anyagi oldalról közelíteni. s ügyet sem vetni olyan fontos csatornáira, mint a munkamegosztás vagy a kulturális szféra. Mert az anyagiak (lakás, fogyasztás) az előnyök és hátrányok átörökítésénél nem az igazi területei — legfeljebb rövid távon. Az örökölt anyagi tőkénél jobban kellene kamatoznia a kulturális tőkének az életben való boldogulásban hoz-

szabb távon. Ha például sikerülne eloszlítani olyan alapvető félreértéseket, hogy a tudás nem érték, nem értéketemtő, illetve hogy a kulturális előnyök megjelenési formája a diploma (akkor is, ha tudásérték fedezete nincs).

Sokkal jobban kellene figyelni arra, hogy mennyi és milyen szerepe van a *kedvező vagy kedvezőtlen helyzetek átörökítésében* — a társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődésében — *olyan tényezőknél, mint a kulturális „fogyasztás”, az értékek, az életmód, az ismeretek gyarapítása, a képességek kibontakoztatása*. Mert ezek jelentősen befolyásolják mostani és felnövekvő generációk helyváltoztatási esélyeit, azaz a társadalmi mobilitást.

Ami körül, bizony, nincs minden rendben. Hozzáértő szakemberek manapság népességünknek mintegy 80 százalékát tekintik mobilnak, s úgy vélik, körülbelül 42 százalék került jobb helyzetbe, 38 százalék pedig rosszabbra. S a rosszabb helyzetbe kerülők felénél *lesüllyedés* tapasztalható. Figyelmeztető jegyeit sorakoztatják fel ennek a sülydőlő tendenciának a szakcikkekben. Erőteljesebben hangsúlyozva, hogy *az áldozatok elsősorban a presztizsvesztők* (melyik szakma nem panaszkodik erre manapság?!), s bizonyos életkorúak, *úgy mint a 30 év alattiak és a 60-70 év feletiek*. Sorvadozik a szakmai műveltség (s még inkább az általános), a szakmai értéketemtés és a presztizs. Az egyenlőtlenségek újratermelődése — a középkorúak túlterhelése mellett — a legfiatalabbak, s a legöregebbek kárára vonatkezik be (akik még, illetve már rossz helyzetbe kerültek). Anyagi-egzisztenciális vonatkozásban erősödik a generációs függés. Ugyanakkor minden generáció anyagi életkörülményeire a nehezedeés kezd jellemzővé válni. Ami indukálja az elbizonytalanodást a rövid távú előnyök megszerzését, az újabb értéktorzulásokat: az anyagiak hajszolását. Amire — nem tagadható! — itt és most bizonyos fókira vagyunk kényszerítve. Am *nem szabad jelentőségét olyan mértékig eltúlozni, hogy a felemelkedést, a nivót csak az anyagi előnyök jelentsék!*

Változtatni a mostani helyzeten és megítélésen azonban csak akkor tudunk, ha a helyváltoztatás esélyét, a mobilitást nem akadályozzák a meglévő anomáliák. Ha úgy tudjuk *változtatni, rendezni anyagi viszonyainkat*, hogy megfelelően alapoztassék meg mindenki számára az előbbre jutás lehetősége, megnyitva az elmozduláshoz szükséges minden csatornát.

Szabó Magdolna

A porcelánfejű játékbaba és a többiek

A régiségkereskedő

„Rólam, uram, főlösleges megyek, nincsen nekem arra pénzem jól vagyok itt, ahol vagyok. Az üzleti forgalom? Az bizony kicsi. Ilyenkor, télen, mindig is kicsi. A nyár, az más. Az szezon. De nehogy arra gondoljon ám, hogy olyankor elindulnak az emberek, direkt régiséget venni. Ilyen nincs. Készül a nép, megy erre-arra, uszodába, nagymamához, fagyit enni, egyik ide, másik oda, harmadik amoda. Aztán észreveszik a cégatlát, becsellengenek hozzám, nézelődnek, kérdegetnek, s végül vesznek ezt vagy amazt.

Azt kérdezi, hogy mit vesznek? Hogy mi a sláger? A porcelánfejű játékbaba a sláger, ezt mindenki tudja. Miért épp az? Mert csak. Régen a vasaló volt a sláger, a rézmozsár, a rézkilincs... Most a porcelánfejű játékbaba. Ráébredtek az emberek, hogy már csak ez hiányzik az életükből. Nem is tudok belőle beszerezni eleget. Bezzeg, a rézmozsárkorszakban! Halomban álltak a boltban a babák. Akkor a rézmozsár kellett, és csak a rézmozsár. Most baba kell a mozsár mellé. A piacon is kiáltoznak a házalók: babát vesztek! Igen, uram, elszaporodtak a házalók, a baba egyre kevesebb. Persze, el lehet adni azért még is... Néha. Hogy mi mindent? Népi ruhát, fémfogast, és „Soten” óráit; pécenyestálat, gramofontölcsért, csendéleteket. Egérfogót, vázát, csillárt, képké-

retet. Erika írógépet a háború előtről. Nálam minden háború előtti; háború utáni dolgokkal eleve nem foglalkozom. Az újabb dolgok nem érdekelnek, spanyolviasszt, fából vaskarikát nálam ne keressenek. Nem árulok zsákba macskákat, perputaum mobilét. Hasznos alkatrészeket viszont igen. Ég például, amint látja, egy régi óra ütőszekere. Hogy megveszi-e valaha is valaki. Hajjaj, de még mennyire! Persze, nem rögtön... De megveszi. És hát, ugye, én is veszek, nem ám mindig csak eladok. Általában házhoz megyek. Lopott holmi hozzám tehát nem kerülhet, a kuncsaft sem jár úgy, hogy idecipel nekem egy fél szekrényt, megnézem, és azt mondom, vigye vissza, nem kell. Ez a legbiztosabb, a helyszíni szemle.

Kérdezi, kik járnak ide hozzám? Mindenki, uram, mindenféle népek. A múltkor volt valami tudóskongresszus Szegeden. Beállt elem három állami kocsi, kiszállt belőle hat öltönyös, elől a professzor, a többiek azt sem tudták, hogy nyissák ki neki az ajtót... Jár ide, kérem, mindenki, a kiváncsiszkodótól az atyaistenig. Végre megjött Péter bácsi, kerüljön beljebb! Ez az úr az újságtól van, azt kérdezi, van-e gond, megírja. Nincs gond! Látja, uram, ő is azt mondja, nincs semmi gond.”

Lejegyezte:
Farkas Csaba